

Hallituksen toimintakertomus 2015

VUODEN 2015 YHTEENVETO

Kuluneen vuoden aikana uudistettiin sekä työeläke- että tapaturmavakuutuslainsäädäntöä. Mela antoi aktiivisen asiantuntijapanoksensa näiden uudistusten valmisteluun oman asiakaskuntansa eli maatalousyrittäjien ja apurahansaajien osalta. Lisäksi Melan edustajat osallistuivat lomitusjärjestelmän muutosten valmisteluun sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa kehittämistyöryhmässä.

Asiakastyytyväisyys Melan palveluihin säilyi hyvällä tasolla. Kokonaisarvosana Melan palveluille oli 8,0. Pidemmällä aikavälillä trendi on ollut pienin askelin myönteisesti kehittyvä. Työkyvyttömyyseläkkeiden osalta saimme selkeästi lyhennettyä keskimääräistä käsittelyaikaamme.

Kuluvertailuissa olimme edelleen kilpailukykyisiä työeläkealalla yksityisellä sektorilla. Liikekulut kasvoivat hieman edelliseen vuoteen verrattuna suurten lainmuutoshankkeiden kasvattaessa ICT-kustannuksia. Henkilöstömäärä ja muut henkilöstötunnusluvut olivat edellisen vuoden tasolla.

Keskeisin sisäinen kehittämishanke oli asiakaskokemuksen kehittäminen. Tavoitteena hankkeessa on asiakaslähtöisyyden lisääminen, laadukas asiakaspalvelu ja toiminnan tehostaminen. Kuluneena vuonna määritettiin yhdessä Melan palveluperiaatteet ja sujuvoitettiin asiakaspalveluprosesseja.

Toimintavuoden aikana Melaan saapui 61 343 vakuutus- tai etuushakemusta. Hakemusten kokonaismäärä kasvoi 7,2 % (2014: 57 198). Hakemuksia tuli aikaisempaan vuoteen verrattuna lisää erityisesti vakuutusasioissa.

Melalla oli vuoden lopussa 67 157 MYEL-vakuutettua ja 88 297 MATA-vakuutettua asiakasta. Eläkkeensaajia oli vuoden päättyessä asiakkaina 125 649 henkilöä. MYEL-vakuutettujen asiakkaiden määrä väheni edellisestä vuodesta 5,1 %, MATA-vakuutettujen 3,3 % ja eläkkeensaajien 3,1 %.

Melasta maksettujen etuuksien ja palveluiden arvo oli 1 197,0 miljoonaa euroa sisältäen lomituksen (2014: 1 208,0).

Saapuneet hakemukset	2015	2014	Muutosprosentti edellisestä vuodesta
Vakuutusasiat	24 966	21 704	15,0
Perintäasiat	359	328	9,5
Luopumisasiat	1 323	1 776	-25,5
Työeläkeasiat	12 248	11 240	9,0
MATA-korvausasiat	20 311	20 102	1,0
Mela-päivärahat	1 743	1 795	-2,9
Lomitusasiat	393	253	55,3
	61 343	57 198	7,2

Taulukko 1. Kaikkien Melaan saapuneiden hakemusten lukumäärät peräkkäisinä vuosina ja muutos edellisestä vuodesta.

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Melan strategian keskeisimmät tavoitteet ovat maatalousyrittäjien hyvinvoinnin tukeminen, tehokkuuden parantaminen toimintaa uudistamalla ja palvelun sujuvoittaminen asiakaslähtöisesti.

Käynnissä olevat uudistushankkeet sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä aluehallinnossa kytkeytyvät myös Mela-turvaan. Eri toimijoiden tehtäviä arvioitaessa tulee ratkaistavaksi myös se, kuinka turvataan maatalousyrittäjille välttämättömät työterveyshuolto- ja lomituspalvelut tulevaisuudessa. Tässä valmistelutyössä myös Mela haluaa olla mukana.

Uudistettuun lomitusk lakiin perustuvilla toimivilla palveluilla edistetään järjestelmän perustavoitteen toteutumista eli yrittäjien työssä jaksamista. Alkaneena vuonna lomitussjärjestelmän uudistaminen jatkuu sosiaali- ja terveysministeriön johdolla, jolloin arvioidaan muun muassa toiminnan organisointiin liittyviä pidemmän aikavälin kehittämistarpeita. Mela tarjoaa valmistelutyöhön lomituksen toimeenpanosta saamansa asiantuntemuksen ja kokemuksen.

Työeläkeuudistukseen toimeenpanon varmistamiseksi oman asiakaskuntansa osalta Mela uudistaa sovellukset sekä huolehtii henkilökunnan riittävästä osaamisesta ja muutosten viestinnästä asiakkaille. Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien työtapaturma- ja ammattitautilain sujuvalla toimeenpanolla varmistetaan lain asettamien määräaika vaatimusten toteutuminen ja edistetään ripeää hoitoonohjausta asiakkaiden parhaaksi. Myös asiakaspalvelun laatua parannetaan entistä yksityiskohtaisimmilla päätösten perusteluilla. Tapaturmakorvausten käsittelyaikojen lyhentäminen on kuluvan vuoden keskeisiä tavoitteita.

Liikekuluissa säilytetään kilpailukykyisyys muihin toimijoihin verrattuna joustavoittamalla toimintaamme palvelun laadusta tinkimättä. Tämä vaatii henkilöstöltä vankkaa osaamista ja hyvää motivaatiota. Palveluiden laadun ja tehokkuuden varmistamiseksi yhdessä vahvistetut palveluperiaatteet ja pelisäännöt viedään osaksi arkipäivän toimintaa ja sen kehittämistä. Palveluperiaatteet tullaan myös julkaisemaan asiakkaillemme kuluvan vuoden aikana.

Vuoden 2015 toteutuma tulokortin näkökulmista

Vaikuttavuus

Annamme aktiivisen
asiantuntijapanoksen
sosiaaliturvan
kehittämiseen.

Asiakkuus

Tuomme turvaa
ja työhyvinvointia
asiakkaillemme
ystävällisesti, sujuvasti
ja luotettavasti.

Talous ja tehokkuus

Prosessien ja toiminta-
mallien uudistamisella
parannamme
tehokkuutta.

Henkilöstö

Asiakkaidemme
palveluista huolehtii
osaava ja motivoitunut
henkilöstö.

Vaikuttavuus: Annamme aktiivisen asiantuntijapanoksen sosiaaliturvan kehittämiseen
Kolme Mela-turvan keskeisintä osaa työeläkejärjestelmä, lomitukset ja tapaturmajärjestelmä olivat kuluneen vuoden aikana kehittämisen kohteena. Mela antoi aktiivisen asiantuntijapanoksensa näihin sosiaaliturvauudistuksiin. Lisäksi maatalousyrittäjien työhyvinvointia ja työkykyä tuettiin työhyvinvointiohjelman asiakaslähtöisellä päivittämisellä.

KESKEISET KEHITTÄMISHANKKEET

Vuoden 2015 keskeisiä sosiaaliturvan kehittämishankkeita oli tapaturma- ja ammattitautilainsäädännön kokonaisuudistus, johon kuuluva uusi maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki (MATAL) vahvistettiin elokuussa 2015. Uudistetulla menettelyllä on tavoitteena saada kaikki työvahinkotapaukset entistä tehokkaammin käsittelyyn ja korvausten piiriin. Näin varmistetaan myös asiakkaan tarpeellinen hoidon saanti ja ehkäistään tilanteen hoitamatta jäämisen aiheuttamaa riskiä yrittäjän työkyvylle. Laki tuli voimaan vuoden 2016 alussa.

Vuoden 2017 alusta voimaantulevan työeläkeuudistuksen keskeinen lainsäädäntötyö kohdistui niin ikään vuodelle 2015. Uudistuksen keskeisin tavoite on työurien pidentyminen. MYELin osalta työeläkeuudistus toteutetaan samoja periaatteita noudattaen kuin muussa työeläkejärjestelmässä.

Apurahalla työskentelevien tieteen ja taiteen harjoittajien ansioperusteisen sosiaaliturvan kattavuutta parantava ja vakuuttamista joustavoittava lainmuutos tuli voimaan kesäkuussa. Uudistus paransi taiteen ja tieteen apurahansaajien ansiosidonnaisen eläke- ja työtapaturmaturvaa kattavuutta. Apurahojen yhdistämismahdollisuuden myötä myös lyhyet ja euromääräisesti pienet apurahat kartuttavat jatkossa apurahansaajan eläketurvaa. Lainmuutoksen myötä pienet lisäapurahat voidaan jatkossa yhdistää jo voimassa olevaan apurahaan. Apurahansaaja voi jatkossa myös keskeyttää apurahavakuutuksensa muun ansiotyön perusteella. Nämä muutokset edistävät apurahansaajien työmahdollisuuksia ja lisäävät käytännön joustoa.

Lomitusjärjestelmän uudistamista pohtiva työryhmä sai työnsä päätökseen syyskuun lopussa. Työryhmä hahmotteli viisi vaihtoehtoista mallia toimeenpanojärjestelmän jatkovalmistelun pohjaksi. Työryhmä osallistui lisäksi hallitusohjelmassa lomituspalveluille asetetun 20 miljoonan euron säästötavoitteen sekä EU:n valtiontuen suuntaviivojen edellyttämien muutosten valmisteluun.

Keskeisin sisäinen uudistushanke oli asiakaskokemuksen kehittäminen. Hankkeen myötä määritettiin yhdessä Melan palveluperiaatteet ja sujuvoitettiin asiakaspalveluprosesseja toiminnan tehostamiseksi ja asiakaslähtöisyyden lisäämiseksi. Toiminnan jouhevoittamisen ohella yhtä tärkeä asia on laadukas asiakaspalvelu. Näiden asioiden kehittäminen jatkuu myös kuluvan vuoden aikana.

MELAN ASIAKKAIDEN TYÖHYVINVOINNIN JA TYÖTURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN

Maatalouden lomituspalvelut ja työterveyshuolto tukevat maatalousyrittäjien työssä jaksamista. Mela edistää asiakkaiden työhyvinvointia myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslakiin perustuvalla työturvallisuustyöllä. Käytännössä tämä tarkoittaa tapaturmien ja ammattitautien torjuntaa neuvonnan, tiedottamisen ja koulutuksen avulla.

Maatalousyrittäjien työhyvinvointia ja työkykyä tuettiin työhyvinvointiohjelman asiakaslähtöisellä päivittämisellä. Tavoitteena ohjelmassa on työeläkeuudistuksen hengessä lisätä maatalousyrittäjien terveitä työvuosia ja tukea yrittäjien työssä jaksamista. Ohjelman päivittämisen tueksi tehtiin maatalousyrittäjille ja sidosryhmille kysely mahdollisista toimenpiteistä. Vastauksissa toivottiin Melalta mm. koulutusta, neuvontaa, fyysisen ja henkisen työkyvyn ylläpitämiseen keskittyviä hyvinvointipäiviä, mahdollisuuksia vertaistukeen ja verkostoitumiseen sekä tukea muutos- ja kriisitilanteisiin.

Vuoden 2015 maatalousyrittäjien hyvinvointipäivien teemana oli talouden ja työhyvinvoinnin yhteys. Varhaisen välittämisen mallin jatkuvuutta varmistettiin järjestämällä sidosryhmien kanssa yhteisiä alueellisia tilaisuuksia. Myös Melan työntekijöille ja muille maatalousyrittäjien sidosryhmille on tarkoitus jatkossa järjestää aiheeseen liittyvää koulutusta. Lisäksi valmistauduttiin käynnistämään vuoden 2016 alussa uusi Melan tyhy-neuvojan palvelu.

Maatalousyrittäjien työterveyshuoltoon kuului vuoden lopussa 37 % MYEL-vakuutetuista maatalousyrittäjistä. Työterveyshuollon kattavuus on edelleen hieman heikentynyt.

Työturvallisuustyön budjetti perustuu saman vuoden arvioon maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen (MATAn) kokonaiskustannuksista. Työturvallisuustyöhön varattiin käytettäväksi 0,7 miljoonaa euroa, joista käytettiin 0,6 miljoonaa euroa. Vuonna 2015 maksettiin työturvallisuusapurahoja 81 700 euroa. Uusille apurahahakemuksille myönnettiin 127 000 euroa. Melalla oli 12 työturvallisuusasioihin erikoistunutta asiamiestä.

MELA JA YHTEISKUNTAVASTUU

Mela on mukana edistämässä koko yhteiskuntaa koskevaa työurien pidentämistavoitetta. Melan työhyvinvointitoiminnan tavoitteena on lisätä asiakkaiden terveitä työvuosia, työkykyisyyttä ja työssäjaksamista.

Mela kantaa vastuun lakisääteisen sosiaaliturvan ja palvelun laadukkaasta toimeenpanosta niin maatalousyrittäjien kuin apurahansaajienkin osalta. Toimintaa kehitetään systemaattisesti ja asiakasläheisesti. Mela osallistuu aktiivisesti asiakaskuntamme sosiaaliturvan kehittämistyöhön asiantuntijana.

Sijoitustoiminta on vastuullista ja se kohdistuu riittävästi hajautettuihin sijoituskohteisiin hallituksen vahvistaman sijoitussuunnitelman mukaisesti. Sijoitustoiminnassa otetaan vain maltillisia riskejä. Sijoitustoiminnassa noudatetaan alan yhteisesti sopimia käytänteitä vastuullisesta sijoittamisesta.

Mela on toimihenkilöilleen vastuullinen työnantaja. Henkilöstö pääsee vaikuttamaan itseään koskevaan päätöksentekoon erilaisten työryhmien kautta. Henkilöstön työhyvinvointia tuetaan monin eri tavoin esimerkiksi kattavalla työterveyshuollolla, laajalla ja ajankohtaisella koulutustarjonnalla sekä liikunta- ja virkistystoiminnalla.

Asiakkuus: Tuomme turvaa ja työhyvinvointia asiakkaillemme ystävällisesti, sujuvasti ja luotettavasti

Asiakastyytyväisyyskyselyssä asiakkaat antoivat Melalle kokonaisarvosanan 8. Mela haluaa tarjota asiakkailleen parasta palvelua. Asiakaskokemuksen kehittämiseksi määritettiin Melan palveluperiaatteet ja sujuvoitettiin yhteisellä hankkeella asiakaspalveluprosesseja.

Hakemusmäärä kasvoi jonkin verran, mutta asiakasmäärä laski hieman edellisestä vuodesta. Hakemusten käsittelyaikojen lyhentämiseen on edelleen panostettava.

MAATALOUSYRITTÄJIEN ELÄKEVAKUUTUS (MYEL)

MYEL-vakuutus

Maatalousyrittäjän eläkelain mukaan vakuutetaan maatalousyrittäjät, metsätalousyrittäjät, kalastajat, poronhoitajat, heidän perheenjäsenensä sekä apurahalla työskentelevät taiteen ja tieteen harjoittajat.

Maatalousyrittäjän eläkevakuutukseen kuului vuoden 2015 lopussa 64 277 maatalousyrittäjää (sis. kalastajat, poronhoitajat ja metsätaloudenharjoittajat). Maatalousyrittäjiä oli vakuutettuina 45 542 maatilalta. MYEL-vakuutetuista maatalousyrittäjistä 69 % oli miehiä ja 31 % naisia. Asiakasmäärän kehitys on esitelty tarkemmin taulukossa 2.

Vuoden 2015 aikana Mela sai asiakkaakseen 2 563 uutta MYEL-vakuutettua maatalousyrittäjää, mikä on noin 4 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Lasku on seurausta sukupolvenvaihdosten ja jatkajien vähisestä määrästä, mikä osaltaan johtuu muuttuneista luopumistuen saamisen edellytyksistä.

Apurahansaajien MYEL-vakuutushakemuksia saapui Melaan vuoden aikana 5 999 kappaletta (2014: 5 800). Vuoden aikana alkoi 4 106 uutta apurahansaajien MYEL-vakuutusta.

Apurahansaajien vakuutusjaksot olivat keskimäärin 16 kuukauden mittaisia. Vuoden aikana vakuutetuista apurahansaajista 69 % oli tieteen ja 31 % taiteen harjoittajia. Naisten osuus apurahavakuutetuista oli 55 % ja miesten 45 %.

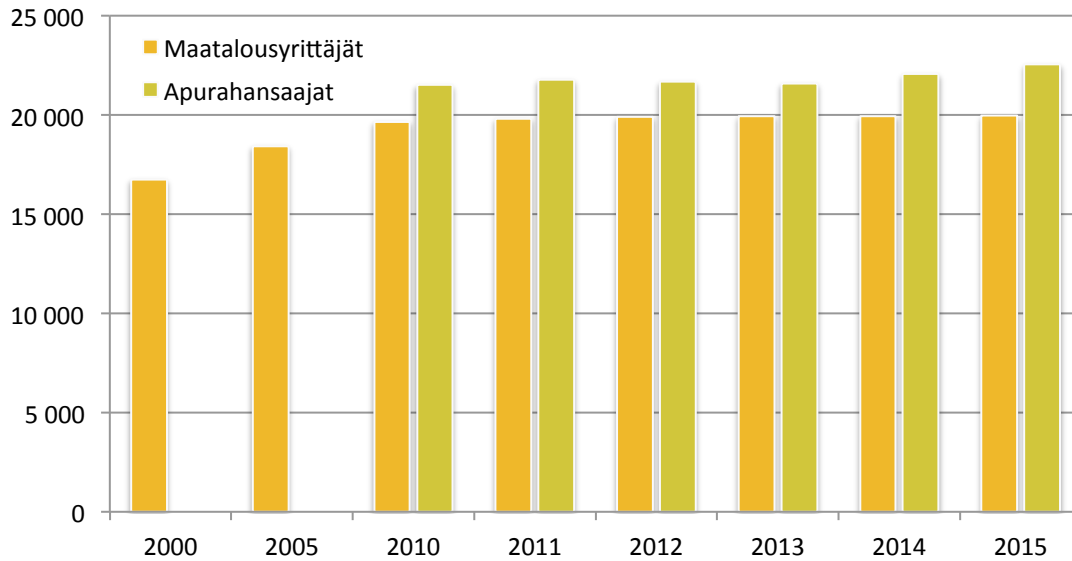
Asiakasryhmät	MYEL-vakuutetut, henkilöä	Muutosprosentti edellisestä vuodesta
Maatilataloudenharjoittajat	61 789	-5,3
Metsätaloudenharjoittajat	3 155	+1,0
Poronhoitajat	971	-5,2
Kalastajat	576	-4,8
Apurahansaajat	2 892	-0,5

Taulukko 2. MYEL-vakuutetut asiakkaat 31.12.2015. Sama henkilö voi olla vakuutettuna eri asiakasryhmissä.

MYEL-työtulo

Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien sosiaaliturvaetuudet lasketaan henkilökohtaisesta MYEL-työtulosta. Vuoden lopussa maatalousyrittäjien keskimääräinen vuotuinen MYEL-työtulo oli 19 956 euroa eli 1 663 euroa kuukaudessa. Nousua edelliseen vuoteen oli 1,0 %. Apurahansaajien keskimääräinen MYEL-työtulo vuotuisesti työtuloksi muutettuna oli vuoden lopussa 22 542 euroa. Siinä nousua oli 3,2 %.

Keskimääräinen MYEL-työtulo, euroa/vuosi (vuoden 2015 indeksitasossa)

MYEL-työtulon kehitys maatalousyrittäjillä ja apurahansaajilla. Vuoden 2015 lopussa maatalousyrittäjien keskimääräinen MYEL-työtulo oli 19 956 euroa vuodessa ja apurahansaajien 22 542 euroa vuodessa.

MYEL-eläkkeet

Vuoden lopussa työeläkettä maksettiin 125 300 henkilölle (2014: 129 213). Työeläkettä saavien henkilöiden määrä laski vuoden aikana 3,0 %. Eläkkeensaajien määrä eläkelajeittain on eritelty taulukossa 3.

Melan asiakkaat siirtyivät työeläkkeelle (vanhuuseläke ja työkyvyttömyyseläke) keskimäärin 62,6-vuotiaina. Edelliseen vuoteen verrattuna eläkellesiirtymisikä nousi hieman.

Vuonna 2015 alkanut vanhuuseläke oli suuruudeltaan keskimäärin 1 184 euroa kuukaudessa, josta MYEL-eläkkeen osuus oli 885 euroa kuukaudessa. Kaikkien maksussa olevien vanhuuseläkkeiden suuruus oli keskimäärin 558 euroa kuukaudessa, josta MYEL-eläkkeen osuus oli 422 euroa kuukaudessa.

Mela maksoi työeläkkeitä yhteensä 893,0 miljoonaa euroa (v. 2014: 876,2).

Eläkelaji	Eläkkeensaajien lukumäärä	Muutosprosentti edellisestä vuodesta
Vanhuuseläke	113 368	-2,7
Perhe-eläke	35 945	-3,5
Työkyvyttömyyseläke	5 217	-10,7
Osa-aikaeläke	171	-26,0

Taulukko 3. Eri eläkelajeja saavien asiakkaiden lukumäärä 31.12.2015 ja muutos edellisestä vuodesta. Asiakas voi saada oman työeläkkeen rinnalla perhe-eläkettä.

Mela-sairauspäiväraha

Mela-sairauspäivärahaa maksetaan sairausvakuutuksen omavastuujalta. Vuoden aikana Mela-sairauspäivärahaa maksettiin yhteensä 2,8 miljoonaa euroa (2014: 3,0).

MAATALOUSYRITTÄJIEN TAPATURMAVAKUUTUS (MATA)

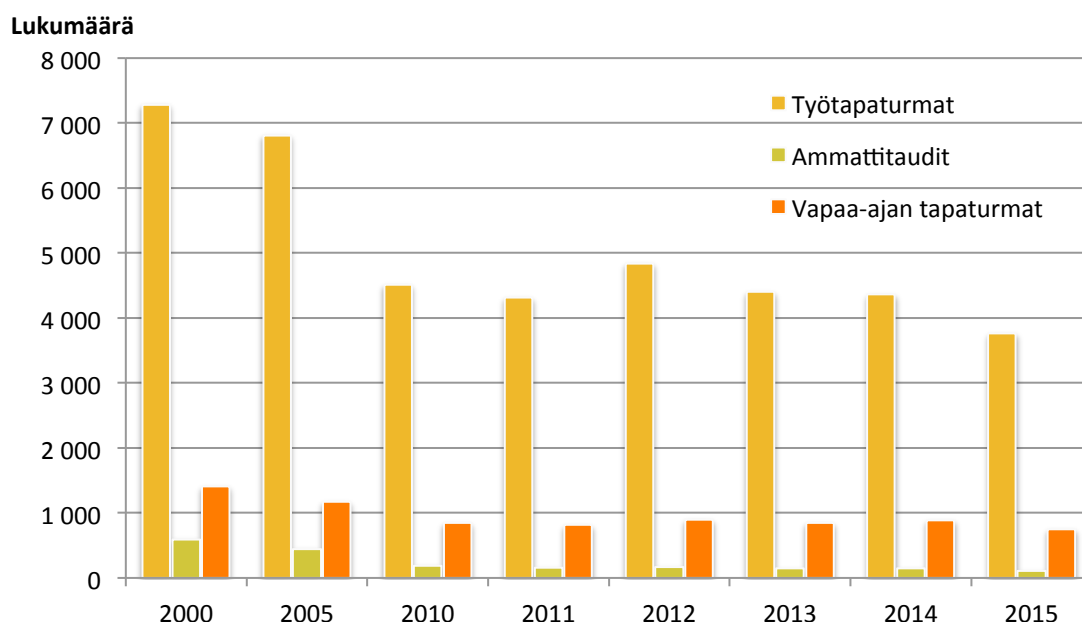
MATA-tapaturmavakuutuskorvaukset

MATA-hakemuksia tuli hieman enemmän kuin vuonna 2014 (2015: 20 311, 2014: 20 102). Työtapaturmia korvattiin kuitenkin 14 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Suoritustasoon vaikutti lainsäädäntöuudistuksen aiheuttama lisätyö esimerkiksi toimeenpanon valmistelutyö ja siihen liittyvä asiakasviestinnän varmistaminen sekä uuden sovelluksen käyttöönotto. Työtapaturmia hylättiin suhteessa samann verran kuin edellisenä vuonna (11 %). Uusia työtapaturmia korvattiin 3759 (2014: 4 383) ja uusia ammattitautia 109 (2014: 156). Kuolemaan johti vuoden aikana kahdeksan tapaturmaa, joista kolme sattui vapaa-ajalla.

Mela maksoi vuoden 2015 aikana työtapaturmavakuutuksen eläkkeitä ja korvauksia 32,0 miljoonaa euroa (2014: 35,0).

Vapaa-ajan tapaturmavakuutuksesta korvattiin 752 uutta tapaturmaa, mikä on 17 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Korvauksia maksettiin edellisvuotta vähemmän eli 4,0 miljoonaa euroa (2014: 4,4).

Uudet korvatut MATA-tapaturmat ja ammattitaudit 2000-luvulla

2000-luvulla työtapaturmien määrä on vähentynyt keskimäärin 4,0 % vuodessa ja vapaa-ajan tapaturmien 3,8 % vuodessa.

MATA-työtapaturmavakuutus korvaa maatalousyrittäjätyössä ja MYEL-vakuutetussa apurahatyössä sattuneet tapaturmat ja näistä töistä aiheutuneet ammattitaudit. Vapaa-ajan MATA-vakuutus korvaa yksityistalouden töissä sekä vapaa-ajalla sattuneet vahingot.

MATA-tapaturmavakuutukset

Vuoden lopussa MATA-työtapaturmavakuutus oli voimassa 88 297 henkilöllä (2014: 91 326), joista 2 892 oli apurahansaajia. Vapaa-ajan MATA-vakuutus oli vuoden lopussa 57 429 henkilöllä (2014: 59 048), joista 379 oli apurahansaajia.

KUNTOUTUS

Mela korvaa sekä maatalousyrittäjän eläkelain (MYEL) että maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (MATA) mukaista kuntoutusta. MYEL-kuntoutusta voi saada, jos maatalousyrittäjällä on sairauden vuoksi riski jäädä lähivuosina työkyvyttömyyseläkkeelle ja tätä työkyvyttömyyden uhkaa voidaan pienentää tai siirtää ammatillisen kuntoutuksen keinoin. MATA-kuntoutusta voi saada vain työtapaturmassa vammautunut tai ammattitautiin sairastunut vakuutettu.

MYEL:iin perustuvaan ammatilliseen kuntoutukseen käytettiin 0,6 miljoonaa euroa. Summa sisältää kuntoutusrahat ja kuntoutuskulut tutkimuskuluineen sekä apuvälineet. Kuntoutusetuuksina korvattiin työssä selviytymistä helpottavia apuvälineitä 0,1 miljoonan euron arvosta.

MATA-kuntoutukseen käytettiin 1,7 miljoonaa euroa. Kuntoutusetuuksina korvattiin muun muassa moottoroituja hengityksensuojaimia, suojakäsineitä ja kuntoutuskursseja ammattiastmaan, nuhaan, ihottumaan ja homepölykeuhkoon sairastuneille.

LUOPUMISTUKI

Uusi soveltamisjakso tuli voimaan toimintavuoden alussa ja koskee vuosia 2015 - 2018. Luopumistukihakemusten osalta toimintavuodesta tuli väli vuosi, sillä uusia hakemuksia tuli vuoden 2015 aikana vain 49 kpl. Syynä luopumistukihakemusten vähäiseen määrään olivat ikärajojen korottaminen vuoden 2014 alusta lukien ja epävarmuus järjestelmän jatkumisesta vuoden 2014 jälkeen, jolloin suuri osa hakemuksista painottui näistä syistä johtuen vuosille 2013 ja 2014.

Edellinen soveltamisjakso päättyi vuoden 2014 lopussa, mutta jakson voimassaoloa pidennettiin niin, että lopullisen luopumisen saattoi tehdä vielä tammi-helmikuussa. Vuoden 2014 hakemusruuhka saatiin purettua kokonaan kevään 2015 aikana. Suurin osa vuonna 2015 alkaneista uusista maksuista perustui tämän päättyneen soveltamisjakson mukaisiin luopumisiin.

Vuoden 2015 aikana uusia luopumistukia alkoi 606 henkilöllä (2014: 713). Luopumisjärjestelmän kautta viljelystä luovuttiin yhteensä 370 tilalla vuonna 2015 (2014: 551).

Luopumistuen saajia oli vuoden lopussa 3 834 (2014: 4 248).

Mela hoitaa myös vuoteen 1993 päättyneen luopumiseläkelain mukaisia eläkkeitä. Luopumiseläkettä maksettiin joulukuussa 11 421 henkilölle (2014: 12 490).

LOMITUS

Mela korvaa maatalouslomituksen kustannukset valtion rahoittamana kuntien hoitamille paikallisyksiköille maatalousyrittäjien lomituspäivävelvelain mukaisesti. Mela myös ohjeistaa ja kouluttaa paikallisyksiköiden hallintohenkilöitä ja valvoo paikallisyksiköiden toiminnan lainmukaisuutta. Maatalouslomituksen kustannukset ovat pienentyneet maatalousyrittäjien määrän vähenemisen ja lomitustoiminnan tehostumisen seurauksena. Maatalouslomituksen käyttökustannukset laskivat 164,0 miljoonaan euroon (2014: 178,5).

Maatalousyrittäjillä oli vuonna 2015 oikeus 26 vuosilomapäivään, joista käytettiin keskimäärin 25,60 päivää.

Alueellisia maatalouslomituksen paikallisyksiköitä toimi vuoden 2015 aikana 45 eli sama määrä kuin edellisvuonna. Kuukausipalkkaisia lomittajia oli noin 3 900.

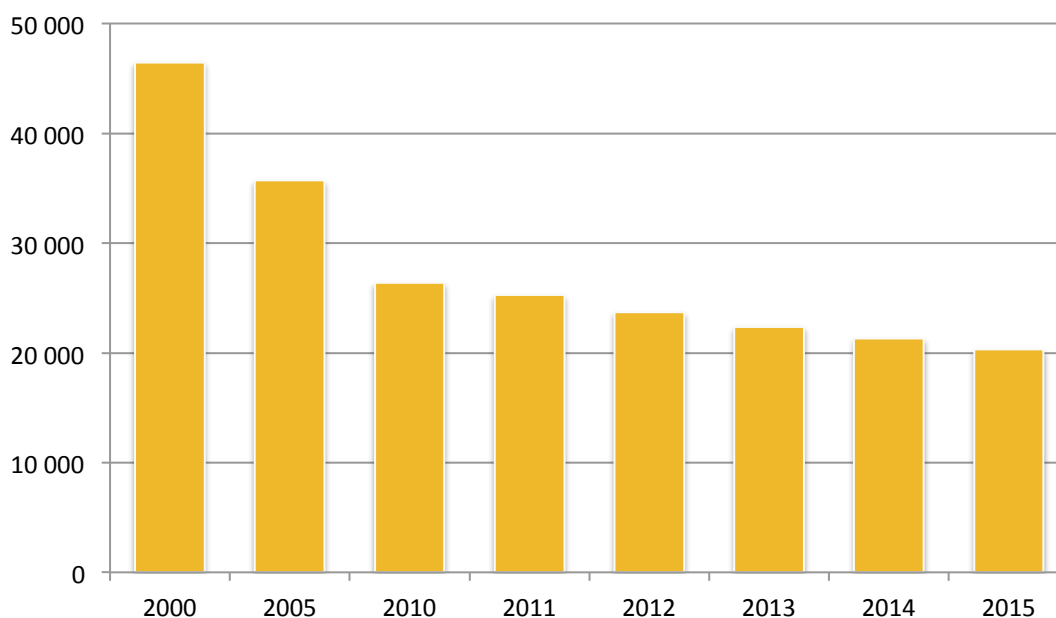
Vuosilomaan oikeutettuja kotieläinyrittäjiä oli yhteensä 20 303 (2014: 21 343). Vuosilomaan oikeutettujen yrittäjien määrä väheni 4,9 %.

Sijaisavun käyttäjiä oli vuoden aikana 7 833 (2014: 8 392). Sijaisavun käyttäjien määrä väheni 6,7 % edellisestä vuodesta.

Turkistuottajien lomituspalvelulain mukaista vuosilomamahdollisuutta hyödynsi 680 turkistuottajaa (2014: 670). Turkistuottajilla oli oikeus pitää 18 vuosilomapäivää ja saada lisäksi 120 tuntia maksullista lisävapaata.

Poronhoitajien sijaisapujärjestelmän mukaista mahdollisuutta saada tapaturman tai sairauden aiheuttaman työkyvyttömyyden ajalle sijaisapua käytti vuoden aikana 77 porotalousyrittäjää (2014: 123). Poronhoitajien sijaisapujärjestelmä vakinaistettiin vuoden 2015 alussa.

Vuosilomaan oikeutetut maatalousyrittäjät 2000–luvulla

Vuosilomaan oikeutettujen maatalousyrittäjien lukumäärän kehitys vuosina 2000–2015. Vuonna 2015 vuosilomaoikeus oli 20 303 maatalousyrittäjällä.

ASIAKASPALVELU

Asiakkailla oli mahdollisuus hoitaa vakuutus- ja etuusasioitaan Mela-asiamiesten, valtakunnallisen puhelinpalvelun, pääkonttorin asiakaspalvelupisteen tai sähköisten asiointipalvelujen kautta. Mela palveli asiakkaitaan myös maatalousnäyttelyissä ja muissa alan suurissa asiakastapahtumissa.

Mela-asiemiehet palvelivat asiakkaita noin 150 toimipisteessä. Yhdellä asiamiehellä oli vastuullaan keskimäärin 1 540 MYEL-vakuutettua asiakasta.

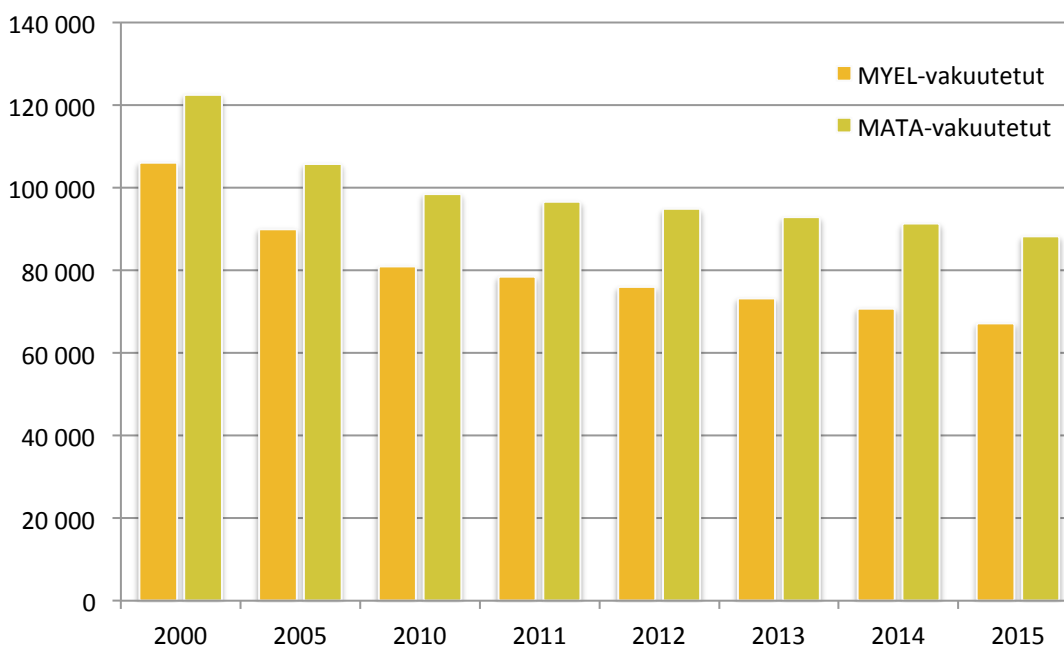
Mela seuraa aktiivisesti kvartaaleittain asiakastytyväisyyttä tutkimuksilla. Asiakastytyväisyyden kokonaisarvosanaksi tuli 8,0, mikä on sama kuin edellisvuonna.

Käsittelyajoissa apurahansaajien vakuuttamisessa päästiin asetettuun tavoitteeseen. Verrattuna edelliseen vuoteen työkyvyttömyyseläkkeiden keskimääräinen käsittelyaika lyheni merkittävästi. Myös maatalousyrittäjien vakuuttamisessa käsittelyaika lyheni verrattuna edelliseen vuoteen.

Mela viesti asiakkailleen aktiivisesti Mela-turvan sisällöstä ja muutoksista. Asiakasviestintää toteutettiin asiakaslehden, infokirjeiden, tiedotusvälineiden, sähköisen viestinnän ja sosiaalisen median avulla. Viestintää kohdistettiin kampanjoina esimerkiksi alkaville yrittäjille, vanhuuseläkeikää lähestyville asiakkaille ja vakuuttamattomille apurahansaajille. Merkittävin erillinen kampanja liittyi MATA-lakiuudistuksen muutoksista tiedottamiseen vakuutetuille vakuutuslajikohtaisesti.

Asiakaskokemuksen kehittämiseksi määritettiin yhteisessä hankkeessa Melan palveluperiaatteet ja sujuvoitettiin asiakaspalveluprosesseja toiminnan tehostamiseksi ja asiakaslähtöisyyden lisäämiseksi. Koko henkilöstö osallistui palveluperiaatteiden ja yhteisten pelisääntöjen määrittelyyn sekä prosessien kehittämistyöhön. Palveluperiaatteiden jalkautusta toimintaan jatketaan kuluvan vuoden aikana.

Melan asiakasmäärän kehitys 2000-luvulla

2000-luvulla Melan MYEL-vakuutettujen asiakkaiden määrä on vähentynyt keskimäärin 3,0 % vuodessa ja MATA-vakuutettujen 2,2 % vuodessa.

Henkilöstö: Asiakkaidemme palveluista huolehtii osaava ja motivoitunut henkilöstö

Henkilöstön työhyvinvointi tuottaa asiakkaille parhaimman asiakaspalvelukokemuksen ja ylläpitää henkilöstön motivaatiota. Vuoden aikana tehtiin merkittävästi työtä sairauspoissaolojen haasteiden ratkaisemiseksi ja tuloksena poissaolot vähenivät vuoden loppua kohden.

Henkilöstön osaamisen ylläpitämiseen panostettiin esimerkiksi ammatillisilla koulutuksilla ja Maatalousakatemiassa. Koko henkilöstöä valmennettiin palveluperiaatteiden ja yhteisten pelisääntöjen mukaiseen toimintaan osana asiakaskokemushanketta.

HENKILÖSTÖ

Vuoden 2015 lopussa Melassa oli 196 toimihenkilöä sisältäen asiamiehet 46 (2014: 201/44). Nettohenkilömääräksi muunnettuna toimihenkilövahvuus oli 177,8 (2014:176,1). Nettohenkilömäärä siis nousi hieman, vaikka työsuhteessa olevien lukumäärä pieneni.

Vuoden lopussa Melassa työskenteli 46 asiamiestä, joista 26 oli päätoimisia. Asiamiesten nettohenkilömäärä vuoden lopussa oli 35,6. Asiamiesten keskuudessa on käynnissä aikaisempaa suurempi eläköityminen, johon varauduttiin ennakkoivilla rekrytointitoimenpiteillä.

Vuoden lopussa työsuhteessa olevista toimihenkilöistä 68 % oli naisia ja 32 % miehiä. Henkilöstön keski-ikä oli 49,2 vuotta (2014: 50,3).

Henkilöstölle maksetut suoriteperusteiset palkat olivat 8,8 miljoonaa euroa (2014: 8,7 miljoonaa euroa).

Melan henkilöstön vaihtuvuus oli 12,4 % (2014: 10,4) ja asiamiesten vaihtuvuus oli 6,7 %. Eläkkeelle vuoden aikana siirtyi 14. Eläkkeelle siirryttiin keskimäärin 63,9 vuoden iässä (2014: 63,0). Uusia vakinaisia toimihenkilöitä palkattiin vuoden aikana 16.

TYÖHYVINVOINNIN EDISTÄMINEN

Työhyvinvoinnin edistämiseksi henkilöstölle järjestettiin muun muassa monipuolisia liikuntapalveluita ja vapaa-ajan kulttuuritoimintaa. Mela koulutti henkilöstöään aktiivisesti sekä omana toimintana että ulkoisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Erittäin myönteistä palautetta saatiin Maatalousakatemiasta, jossa melalaiset pääsivät perehtymän viikon ajan monipuolisesti käytännön maataloustöihin erilaisilla tuotantotiloilla.

Merkittävä yhteinen sisäinen kehittämishanke oli asiakaskokemuksen parantaminen ja toiminnan sujuvoittaminen. Hankkeen ohessa kaikki melalaiset osallistettiin pohtimaan toimintamme parhaita käytäntöjä, yhteisiä pelisääntöjä ja palveluperiaatteita. Toiminnan sujuvoittamisen kautta tarkoituksena on tukea henkilöstön motivaatiota ja yhteisen tekemisen kautta sitoutumista organisaatioon.

Sairauspoissaoloja oli vuoden aikana 4,4 % työajasta (2014: 4,1). Sairauspoissaolon syihin ja varhaiseen tukemiseen paneuduttiin työterveyshuollon ja esimiesten kanssa yhteistyössä.

Talous ja tehokkuus: Prosessien ja toimintamallien uudistamisella parannamme tehokkuutta

Melan kokonaisliikekulut ylittivät edeltävän vuoden toteutuneen liikekulutason 1,8 miljoonalla eurolla. Suurin kulujen ylitys oli tietohallintokuluissa. Sijoitustoiminnan tuotto oli työeläkealan vertailussa hyvä ja kiinteistöjen rakennuttamishankkeet etenivät suunnitelmien mukaisesti. Toimintaa kehitettiin yhteisellä asiakaskokemushankkeella asiakaspalvelun parantamiseksi ja toiminnan sujuvoittamiseksi.

TALOUS

Liikekulut

Kokonaisliikekulut olivat 24,4 miljoonaa euroa (2014: 22,6). Tästä määrästä henkilöstökulut olivat 10,7 miljoonaa euroa (2014:10,7) ja tietohallintokulut 10,2 miljoonaa euroa (2014:8,3). Kokonaisliikekulut kasvoivat edellisestä vuodesta 1,8 miljoonaa euroa, mikä johtui vertailuvuoteen 2014 nähden korkeammista tietohallintokuluista. Näin tietohallintokustannukset palautuivat vakiintuneemmalle tasolle edellisvuoden poikkeuksellisen alhaisesta tasosta.

Sijoitustoiminta

Melan sijoitustoiminta perustuu hallituksen vuosittain vahvistamaan sijoitussuunnitelmaan. Vuosi 2015 alkoi nousujohteisesti Suomen osakemarkkinoilla. Nousua jatkui kevääseen, jonka jälkeen seurasi volaatiiliä laskua aina syksyyn. Loppuvuosi oli nousujohteista. Muun Euroopan osakeindeksien kehitys oli samansuuntaista, tasojen kuitenkin pysytellessä hieman Suomea alempana. Myös USA:n osakemarkkinoilla on ollut vaihtelua, mutta siellä markkinat ovat olleet Eurooppaa vahvempia. Kehittyvien maiden osakkeet ovat jääneet jälkeen muun maailman kehityksestä. Tähän on ollut syynä lähinnä Kiinan talouden kasvun heikentyminen ja raaka-aineiden hintojen lasku. Venäjän osakemarkkinoita ovat heikentäneet raaka-aineiden hintataso ja myös poliittiset riskit.

Korkotaso pysyi koko vuoden matalana. Turvasatamana pidettyjen vakavaraisten valtioiden lainojen matalat, jopa negatiiviset korot ohjasivat korkosijoituksia jossain määrin yrityslainoihin, jotka olivatkin lähes ainoa tapa saada edes maltillista korkotuottoa.

Melan sijoitukset olivat vuoden lopussa markkina-arvoltaan 219,1 miljoonaa euroa (2014: 206,8) ilman sijoitustilejä. Vuoden lopussa markkina-arvoisesta sijoituspääomasta oli korko- ja korkorahastosijoituksia 40,7 % ja osake- ja osakerahastosijoituksia 33,9 %. Kiinteistö- ja kiinteistörahastosijoituksia oli 21,7 % ja vaihtoehtoisia sijoituksia 3,7 %. Luvuissa eivät ole mukana omien toimitilojen hallintaan oikeuttavat Kiinteistö Oy Metsätapiolan osakkeet.

Sijoitustoiminnan kirjanpidollinen nettotuotto oli 19,1 miljoonaa euroa vuonna 2015 (2014: 14,1). Käyvin arvoin laskettu tulos oli 14,9 miljoonaa euroa eli 5,2 % sitoutuneelle pääomalle. Vastaava tuotto oli edellisenä vuonna 11,5 %. Sijoitustoiminnan tuotto-, riski- ja muita tunnuslukuja sekä niiden laskenta-periaatteita on selvitetty tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Jalopuukorttelin neljästä asuintalosta luovutettiin ensimmäinen asuintalo Asunto Oy Tapiolan Jalava asukkaille kesällä 2014. Asunto Oy Tapiolan Pyökki luovutettiin keväällä 2015. Seuraavaksi valmistuu Asunto Oy Tapiolan Saarni keväällä 2016, sitä seuraa Asunto Oy Tapiolan Tammi. Kiinteistö Oy Tapiolan Jalopuupsäköinti valmistuu lopullisesti Asunto Oy Tapiolan Tammen valmistuttua.

Valtion ja Kansaneläkelaitoksen maksuosuudet

Valtion maksuosuus ilman lomitusta oli 718,0 miljoonaa euroa (2014: 706,0). Valtion osuus kattoi 78,3 % korvausmenoista.

Lomitustoiminnan kuluista valtio maksoi 182,7 miljoonaa euroa (2014: 198,3).

Kansaneläkelaitoksen maksuosuus oli 10,0 miljoonaa euroa (2014: 12,3). Lakiin perustuva Kansaneläkelaitoksen maksuosuus on 27,6 % työajan MATA:n kokonaiskustannuksista.

Asiakkaiden maksuosuus

Asiakkaat maksoivat vakuutusmaksuja Melaan 204,6 miljoonaa euroa (2014: 207,9), josta maatalousyrittäjien osuus oli 193,5 miljoonaa euroa ja apurahansaajien 11,1 miljoonaa euroa.

Vastuuvelka

Sattuneiden vahinkojen korvausmenoon varattua rahaa oli työ- ja vapaa-ajan MATA-vakuutusten korvausvastuissa vuoden 2015 lopussa yhteensä 129,1 miljoonaa euroa. Apurahansaajien MYEL-vakuutusmaksuvastuu kasvoi vuoden 2015 aikana lähes 13 miljoonalla eurolla 51,4 miljoonaan euroon.

Taloutta kuvaavat tunnusluvut sisältyvät tilinpäätöksen liitetietoihin.

PROSESSIEN JA TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Tuotantoyksiköissä keskityttiin asiakaspalveluprosessien sujuvoittamiseen, etuusprosessien ketteröittämiseen ja lainmuutoksiin liittyviin sovellushankkeisiin.

Vuoden aikana toimintaa kehitettiin sekä tuotanto- että tukiyksiköissä yhteisen asiakaskokemushankkeen myötä. Asiakaskokemuksen kehittämishanketta jatketaan ja siinä paneudutaan edelleen toimintaprosessien tehostamiseen ja asiakaskokemuksen parantamiseen hankkeesta saadun kokemuksen ja tiedon avulla. Hankkeen tuotoksena julkaistaan Melan palveluperiaatteet asiakkaille kuluvan vuoden aikana.

Uuden vakuutus- ja eläkesovelluksen määrittelyihin panostettiin merkittävästi ja toteutuksessa päädyttiin sekä nykyisen järjestelmän hienosäätöön ja uuden järjestelmän toteutukseen, koska hankkeet eivät edenneet odotetussa aikataulussa. Tapaturmasovellus otettiin käyttöön vuoden 2015 alussa ja uuden lain edellyttämät muutokset saatiin tehtyä järjestelmään vuoden lopussa sovitussa aikataulussa.

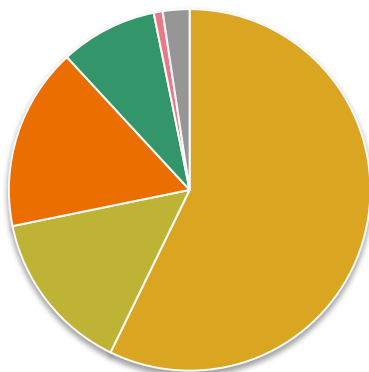
RISKIENHALLINTA

Melalla on koko toiminnan kattava riskienhallintasuunnitelma, jonka Melan hallitus hyväksyy vuosittain. Hallitus valvoo suunnitelman toteutumista muun muassa riskienhallinnan, sisäisen tarkastuksen ja tilintarkastajien vuosittaisten raporttien pohjalta.

Melan toiminnassa keskeisiä ovat it-toimintoihin, rahoitukseen ja sijoitustoimintaan liittyvät riskit. Henkilöriskejä hallitaan erityisesti varahenkilö- ja seuraajasuunnittelulla ja muuttuvan lainsäädännön vaatiman osaamisen varmistamisella. Tarkempi kuvaus Melan riskienhallintatoiminnoista on tilinpäätöksen liitetiedoissa.

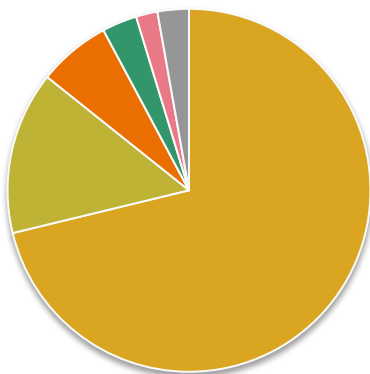
Melan tuotot ja kulut pääryhmittäin vuonna 2015

Tuotot 1 254 milj. euroa

- Valtiolta etuuskien hoitoon 718 milj. e, 57 %
- Valtiolta lomitukseen 183 milj. e, 15 %
- Asiakkailta 205 milj. e, 16 %
- Muilta eläkelaitoksilta 109 milj. e, 9 %
- Kelalta 10 milj. e, 1 %
- Sijoituksista 30 milj. e, 2 %

Kulut 1 254 milj. euroa

- Työeläkkeet 893 milj. e, 71 %
- Lomitus 182 milj. e, 15 %
- Luopumisjärjestelmät 81 milj. e, 6 %
- Tapaturmakorvaukset 39 milj. e, 3 %
- Liikekulut 24 milj. e, 2 %
- Muut kulut 35 milj. e, 3 %